

καὶ Ἐξάρχῳ πάσης Βουλγαρικῆς Μακεδονίας Κυρίῳ Κυρίῳ Νεκταρίῳ, τῷ ἐκ Μουντανίων, οὗ καὶ τοῖς ἀναλόμασι τύποις ἐκδέδοται δι' ὠφέλειαν τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτοῦ εὐλαβῶν Χριστιανῶν. Ἐν ἑτει σωτηρίῳ αὐτῷ 1802.

Вече отъ това заглавие, както и отъ азбучния акrostихъ, пъкъ и отъ съдържанието на разговорника се учимъ, че книгата е била прѣдназначена за употреба отъ християнитѣ гърци, българи, цинцари и албанци въ епархията на битолския митрополитъ Нектария, който е далъ срѣдства за отпечатване на книгата. Съ други думи гръцката духовна власть тогава е признавала, че славѣнското население въ централна Македония, въ Битолската епархия (Битоля, Прилѣпъ и др.), е българско. Дори и митрополитътъ въ Битоля (Пелагония) тогава съ достоинство се е титулувалъ, както личи и въ горното заглавие, като митрополитъ и „Екзархъ на цѣла българска Македония“ (Μητροπλίτης Πελαγωνείας . . . καὶ ἔξαρχος πάσης Βουλγαρικῆς Μακεδονίας).

Въ разговорника българскиятъ езикъ е прѣдставенъ по битолското нарѣчие. Ето за показъ началото на разговорника само на гръцката и българска часть, която въ третия стълбецъ прѣдаваме и съ български букви (разговорите сѫ прѣдадени съ гръцки букви и за четиритѣ езика: гръцки, български, цинцарски и албански):

Ἄρχῃ τοῦ τετραγλώσσου λεξικοῦ

(Начало на четвороезичния рѣчникъ)

Ρωμαΐκα

Ο θεὸς ἔκαμε τὸν οὐρανὸν, τὴν γῆν, τὸν ἥλιον, τὸ φεγγάρι, τὰ ἄστρα.

Καὶ ὑπέρτερο ἐπρόσταξε τὴν θάλασσαν, ταῖς λίμναις, τὰ ποτάμια, καὶ εὐγαλαν τὰ ὁψάρια, τὰ χέλεα.

Πάλιν εἶπε καὶ εὐγῆκαν ἀπάνω εἰς τὴν γῆν δλα τὰ δένδρα.

Καὶ εἶναι ἦ γῇ γεμάτη ἀπὸ ἕνδα δρύνα, ἀπὸ δεξιῶν, ἀπὸ ιτέαν, ἀπὸ λεύκον, ἀπὸ κυπαρίσσι, ἀπὸ πεύκου.

Καὶ ἄλλα εὐρίσκονται εἰς τὸν λόγγον.

Βούλγαρικα

Госпот сторѣ нѣбото, земята, сънцето, месечината, звѣздите.

И сѣтне пô(в)еля морето, езёрата, реките и извáтоа рѣбите, агўлите.

Пакрѣче и излѣгоа горе на земята сѣйтѣ дърва.

И иѣт земята полна отъ тѣрба, отъ буква, отъ дабои, отъ вѣрба, отъ тополика, ясика, отъ сѣльвия, отъ бор.

И дрўзи се найдуат во брманот.

Госпот сторѣ нѣбото, земята, сънцето, месечината, звѣздите.

И сѣтне пô(в)еля морето, езёрата, реките и извáтоа рѣбите, агўлите.

Пакрѣче и излѣгоа горе на земята сѣйтѣ дърва.

И иѣт земята полна отъ тѣрба, отъ буква, отъ дабои, отъ вѣрба, отъ тополика, ясика, отъ сѣльвия, отъ бор.